

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public și opțiuni de politici.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile” implementat de Transparency International – Moldova și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

Verificarea declarațiilor de avere și interese personale: cum de îmbunătățit procesul?

Verificarea declarațiilor de avere și interese personale constituie o etapă distinctă a controlului în domeniu. Procesul de verificare este detaliat în art. 27 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, atribuția de verificare revenind inspectorilor de integritate. Prezentul Observator de politici publice, pornind de la o analiză a cadrului normativ și statisticilor privind verificarea declarațiilor, vine cu mai multe recomandări care ar îmbunătăți aplicarea acestei politici de asigurare a integrității instituționale. Recomandările se referă atât la cadrul normativ, cât și la implementare, inclusiv la criteriile de selectare ale categoriilor de persoane, ale căror declarații urmează a fi verificate.

Cadrul normativ

Cadrul normativ național face distincția între verificarea declarațiilor de avere și interese personale și controlul propriu zis al averii și intereselor personale.

Procesul de verificare a declarațiilor este reglementat de prevederile art. 27 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (Legea nr. 132/2016).

Potrivit normelor citate, verificarea declarațiilor este inițiată după expirarea termenului de depunere și constă în verificarea:

- depunerii în termen a declarațiilor;
- respectării cerințelor de formă a declarațiilor;

- existenței aparenței de încălcare a regimului juridic de declarare a averii și intereselor personale.

Legea stabilește că declarațiile supuse verificării trebuie să se repartizeze inspectorilor de integritate aleatoriu, prin sistemul electronic de distribuire. Declarațiile repartizate pot fi redistribuite în cazurile de:

- imposibilitate a inspectorului de a-și exercita atribuțiile timp de cel puțin 30 de zile;
- admiterea de către președintele sau vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate (ANI) a abținerii motivate a inspectorului căruia i-au fost repartizate declarațiile;
- suspendarea din funcție a inspectorului;
- conflictul de interese al inspectorului;
- neverificarea declarației pe o durată mai mare de 30 de zile, din motive nejustificate;
- eliberarea din funcție a inspectorului.

Fișa de repartizare și de redistribuire aleatorie trebuie să se anexeze în mod obligatoriu la dosar. Despre redistribuire se informează Consiliul de Integritate (CI), în cel mult 3 zile, în toate cazurile, cu excepția suspendării din funcție și a conflictului de interese al inspectorului.

Verificarea declarațiilor trebuie să se efectueze în cel mult două luni din momentul distribuirii/redistribuirii. Însă, ținând cont de complexitatea cauzei, de volumul de informații ce trebuie obținute și analizate, de comportamentul participanților vizați și al autorităților relevante, în baza unei solicitări motivate a inspectorului, președintele sau vicepreședintele ANI poate prelungi termenul de verificare cu încă o lună.

Verificarea declarațiilor trebuie să finalizeze cu emiterea de către inspector a unui proces-verbal cu privire la constatarea:

- depunerii în termen a declarațiilor, întrunirea condițiilor de formă a acestora și lipsa aparenței de încălcare a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- nedepunerii în termen a declarațiilor;
- aparenței de nedeclarare a tuturor bunurilor și intereselor personale de către subiectul declarării ori de declarare eronată sau incompletă a acestora;

- aparenței de existență a unei diferențe substanțiale între veniturile obținute și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte;
- aparenței de nedeclarare a unor conflicte de interese, incompatibilități, restricții și limitări.

Dacă, în urma verificării declarației, se constată că un subiect nu a depus sau a depus tardiv declarația, acestuia îi este aplicabilă sancțiunea contravențională corespunzătoare.

În cazul în care un subiect al declarării nu depune declarația, inspectorul îi transmite acestuia un demers pentru depunerea declarației în termen de 30 de zile. Nedeținerea declarației în termen de 30 de zile de la recepționarea demersului inspectorului constituie temei de încetare a mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării. Inspectorul notifică imediat în acest sens conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării, care este obligată să emită decizia privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării și să informeze ANI în termen de 15 zile de la data recepționării notificării.

Dacă, în procesul verificării declarațiilor, există bănuieli rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni sau încălcarea legislației fiscale, inspectorul sesizează organul de urmărire penală sau, după caz, Serviciul Fiscal de Stat (SFS), care vor informa ANI despre decizia luată. ANI are dreptul să conteste acțiunile și actele organului de urmărire penală și ale SFS. Între timp, inspectorul continuă procedura de verificare.

Dacă, în urma verificării unei declarații, inspectorul constată aparența de încălcare a regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale, de nedeclarare a tuturor bunurilor și intereselor personale ori de declarare eronată sau incompletă a acestora, ori aparența unei diferențe substanțiale între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită ale subiectului declarării, inspectorul face o sesizare privind efectuarea controlului averii și al intereselor personale ale subiectului vizat.

Dacă, în urma verificării unei declarații, inspectorul constată aparența de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, acesta face o sesizare privind efectuarea controlului cu privire la respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

Cu referire la cadrul normativ, este de remarcat sensul controversat al noțiunii de diferență substanțială.

În sensul art. 27 alin. (8) lit. d) din Legea nr. 132/2016, prin diferență substanțială se înțelege diferența „între veniturile obținute și cheltuielile realizate, pe de o parte, și averea dobândită, pe de altă parte”. În același sens

sunt și prevederile din art. 7 alin. (1) lit. c) din legea citată.

În sensul art. 27 alin. (13) din legea menționată, prin diferență substanțială se înțelege diferența „între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită”. În același sens sunt și prevederile din art. 34 alin. (3) din legea citată.

În condițiile art. 19 lit. d) din legea menționată, inspectorii trebuie să constate „diferențele substanțiale, ținând cont de modificările intervenite în averea subiectului declarării, în timpul exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică, precum și în veniturile dobândite și cheltuielile realizate de acesta în aceeași perioadă”.

În final, aceeași lege, în art. 33 alin. (10), operează cu noțiunea de diferență substanțială, prin aceasta, în esență, operând cu noțiuni diferite - „diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea deținută”, dar și „diferență substanțială între veniturile obținute, cheltuielile realizate și averea dobândită”. Or, există distincție între „avere deținută” și „avere dobândită”.

Și mai confuză este definiția noțiunii de diferență substanțială din art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (Legea nr. 133/2016). În corespundere cu normele citate, constituie diferență substanțială „diferența care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea subiectului declarării deținută la începutul perioadei în care acesta a devenit subiect al declarării, cumulată cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv veniturile membrilor de familie sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, și averea deținută la începutul verificării, inclusiv cheltuielile realizate în această perioadă, pe de altă parte”.

Este necesar de uniformizat sensul noțiunii de „diferență substanțială” în cuprinsul Legii nr. 132/2016 și al Legii nr. 133/2016. În acest scop, este important să se respecte exigențele art. 54 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În corespundere cu cerințele tehnicii legislative, conținutul actului normativ trebuie să se expună într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc. Terminologia utilizată trebuie să fie una constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative. Noțiunea trebuie să se redea prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică. Aceleași noțiuni se exprimă prin aceiași termeni.

Diferența substanțială nu poate fi constatată din perspectiva venit și cheltuieli versus avere, ci din perspectiva venit versus cheltuieli, inclusiv cele suportate pentru dobândirea și mentenanța averii. La fel, ar fi important de specificat care quantum al salariului mediu lunar pe economie se are în vedere,

acesta putând fi – cel prognozat pentru anul dobândirii averii.

Punerea în aplicare a cadrului normativ

În fapt, ponderea declarațiilor verificate din totalul declarațiilor depuse este modestă.

Tabelul nr. 1: Verificarea declarațiilor de avere și interese personale

	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Declarații depuse	58.619	65.806	65.232
Declarații verificate	2.764	2.634	4.488
Ponderea declarațiilor verificate din totalul declarațiilor depuse	5%	4%	7%

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale ANI - <https://ani.md/ro/node/147>

Cea mai înaltă rată – 7% din totalul declarațiilor depuse - a fost atestată în anul 2021. Însă, această creștere, cel mai probabil, s-a datorat nu atât eficientizării procedurilor de verificare, cât suplínirii mai multor funcții de inspectori.

Tabelul nr. 2: Suplínirea funcțiilor de inspectori de integritate

Data	Numărul de inspectori
La data de 1 ianuarie 2019	7
La data de 1 ianuarie 2020	15
La data de 1 ianuarie 2021	19
La data de 1 ianuarie 2022	24

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale ANI - <https://ani.md/ro/node/147>

Astfel, capacitățile ANI în verificarea declarațiilor rămân încă a fi limitate. Pe lângă suplínirea tuturor funcțiilor vacante de inspectori, o soluție ar fi activarea, în cadrul Sistemului Informațional Automatizat (SIA) „e-Integritate”, a unor „stegulețe roșii” relevante.

Categoriile de persoane, ale căror declarații trebuie verificate

Urmare a recentelor modificări operate prevederilor art. 27 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, declarațiile, care urmează a fi verificate anual, sunt identificate aleatoriu, în funcție de:

- factorii de risc;
- factorii de corupție;
- vulnerabilitatea subiecților declarării;
- criteriile aprobate de CI.

La 05 iulie 2022, la propunerea ANI, CI a aprobat criteriile potrivit cărora vor fi selectate și verificate declarațiile, acestea constituind:¹

- nivelul și tipul funcției;
- riscul apariției și dezvoltării unei practici corupte;
- gradul de implicare în activități de control, care implică sancțiuni disciplinare, contravenționale sau penale, inclusiv pecuniare;
- percepția, experiențele și așteptările societății civile despre răspândirea corupției în cadrul entităților publice.

Este de remarcat întârzierea cu care au fost aprobate aceste criterii – la mai mult de trei luni de la termenul de depunere a declarațiilor anuale – 31 martie 2022.

De asemenea, sunt de menționat noțiunile confuze cu care operează Legea nr. 132/2016. Cadrul normativ anticorupție nu definește noțiunea de „factori de corupție”, operând cu noțiunile de „riscuri de corupție” și „factori de risc”. Astfel, în sensul art. 3 din Legea integrității, nr. 82/2017 (Legea nr. 82/2017), prin „factor de risc” se înțelege „circumstanță de orice gen care permite, încurajează, provoacă apariția manifestărilor de corupție în cadrul entității publice sau care perpetuează”, iar prin „risc de corupție” se înțelege „probabilitatea de producere a unei manifestări de corupție prin care este afectată realizarea obiectivelor entității publice”. De fapt, factorii de risc sunt cauzele riscurilor. Legea nr. 82/2017, în articolul citat, definește și noțiunea de „activitate vulnerabilă”, prin aceasta înțelegându-se „activitate profesională a agentului public, desfășurarea căreia în cadrul entității publice este amenințată de riscuri de corupție”.

Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale (Legea nr. 325/2013), în art. 13 alin. (4), dar și Metodologia de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, aprobată prin ordinul Centrului Național Anticorupție nr. 50/2018 (Metodologia CNA), în capitolul al V-lea, specifică următoarele tipuri de factori de risc:²

¹ Autoritatea Națională de Integritate, Consiliul de integritate, Hotărârea privind aprobarea criteriilor, potrivit cărora vor fi selectate și verificate declarațiile de avere și interese personale, nr. 17/2022, <https://ani.md/sites/default/files/HCI17.PDF>

² Ordinul Centrului Național Anticorupție despre aprobarea Metodologiei de identificare a riscurilor de corupție în cadrul entităților publice, de identificare a agenților publici expuși acestor riscuri și de analiză a factorilor de risc care le generează, nr. 50/2018, https://cna.md/public/files/Metodologia_de_evaluare_a_riscurilor.pdf

Tip	Esență	Exemple
Factori de risc externi	Factori de risc aflați în afara controlului entității publice	Cadrul normativ neclar sau neunitar care reglementează un anumit sector, domeniul de activitate al entității, proces de lucru Lipsa reglementărilor sau reglementări incomplete Decizii defectuoase ale entităților ierarhic superioare Competențe neclare/ambigue ale entităților publice sau dublarea acestora Instituții de supervizare sau autorități de supraveghere ineficiente Procese de finanțare publică netransparente
Factori de risc interni/organizaționali	Factori de risc organizaționali, de control și sancționare din sfera de control a entității publice, care sunt rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor acesteia	Politici și proceduri neconforme Nerespectarea cronică a politicilor și procedurilor, inclusiv anticorupție Acte și regulamente interne deficitare sau neunitare Lipsa mecanismelor de avertizare a cazurilor de fraudă și corupție Măsurile de management și administrative deficitare, inclusiv erori de management (cadrele de conducere nu înțeleg suficient activitatea pentru a recunoaște faptul că au loc manifestări de corupție sau fraude, fie le facilitează prin tolerare) Evidența neconformă a activelor Sisteme fizice de protecție asupra numerarului, investițiilor, stocurilor sau imobilelor neadecvate Sistem neadecvat de autorizare și aprobare a tranzacțiilor Proceduri de analiză, supraveghere, control și sancționare neconforme/deficitare Lipsa regulilor și procedurilor care promovează etica și integritatea, cultura organizațională deficitară (aceasta include mesajele neclare cu privire la ceea ce este acceptabil, exemplele stabilite de conducere, atitudinea inadecvată față de colegi sau subordonați, lipsa consolidării conduitei etice, obiceiuri profesionale neconforme etc.) Sistem ineficient pentru formarea și pregătirea profesională a agenților publici
Factori de risc operaționali	Factori ce apar în procesul de lucru în cadrul	Procesul decizional netransparent Organizarea deficitară a procesului de lucru Lipsa și/sau necunoașterea

	entității publice	procedurilor Neaplicarea procedurilor Discreția excesivă și autonomie personală a agentului public la luarea deciziilor în cadrul unui proces de lucru Lipsa mecanismului de control și supraveghere în cadrul procesului de lucru Lipsa fișelor de post sau fișe de post neactualizate sau echivoce Atribuții reale cu o sferă de acțiune mai largă decât cele formale
Factori de risc individuali	Factori ce pot motiva un anumit agent public să admită manifestări de corupție și să acționeze contrar climatului de integritate instituțională	Lipsa integrității profesionale Pregătire profesională insuficientă (ignoranță) Supervizare sau analiză a muncii inadecvată cu privire la agentul public sau atribuții concrete Presiuni în cadrul mediului de lucru Relații inadecvate cu clienții Omisiuni în declarația de avere și interese personale Percepții legate de discriminare (inechitate) la locul de muncă

De altfel Metodologia CNA, în capitolul al II-lea, sugerează și criteriile de selectare a entităților publice supuse evaluării integrității instituționale, care, de altfel, ar putea să fie aplicate și în selectarea categoriilor de persoane, ale căror declarații trebuie să fie verificate, acestea constituind:

- criteriul activităților vulnerabile;
- criteriul statistic;
- criteriul contactului cu populația;
- criteriul neasigurării climatului de integritate instituțională.

În ceea ce privește activitățile vulnerabile, acestea ar putea fi următoarele:

Tip	Activitate	Exemple
Activități vulnerabile, legate de organizarea internă a entității publice	Gestionarea informației	Gestionarea bazelor de date și a sistemelor informaționale Deținerea informației interne, informației confidențiale Elaborarea, examinarea, administrarea (păstrarea), dublarea documentelor, inclusiv electronice, confidențiale Circuitul intern și extern al documentelor, inclusiv electronice, confidențiale
	Gestionarea mijloacelor financiare	Alocarea, controlul și auditul bugetelor Achitarea cheltuielilor Oferirea și plata premiilor, primelor, indemnizațiilor, altor plăți

	Gestionarea bunurilor și serviciilor	Luarea deciziilor referitoare la achiziție sau închiriere Stabilirea cerințelor de calitate ale condițiilor de livrare Desfășurarea negocierilor Selectarea furnizorilor Administrarea și alocarea bunurilor în cadrul instituției Darea în arendă/locațiune Concesionarea și/sau înstrăinarea obiectelor Utilizarea bunurilor instituției în afara programului de lucru sau în afara instituției Gestionarea altor plăți și servicii
	Managementul resurselor umane	Luarea deciziilor privind recrutarea și cariera personalului
	Delegarea competențelor	Luarea deciziilor privind delegarea competențelor
Activitățile vulnerabile legate de atribuțiile (funcțiile) externe ale entității publice	Încasarea plăților	Încasarea impozitelor, plăților administrative, amenzilor, datoriilor, altor plăți
	Contractarea	Contractarea comenzilor, licitațiilor, tenderelor
	Efectuarea plăților	Efectuarea plății subvențiilor, premiilor, indemnizațiilor, sponsorizărilor, alocațiilor, altor plăți
	Efectuarea investițiilor	Luarea unor decizii investiționale
	Acordarea de drepturi	Eliberarea de acte permissive, pașapoarte, buletine de identitate, permise de conducere, alte drepturi
	Punerea în aplicare a legii	Control, supraveghere, constatare de conformitate sau încălcare a legii, aplicare de sancțiuni

Cu certitudine, atenție sporită, inclusiv în verificarea declarațiilor, trebuie să fie acordată persoanelor care dețin funcții sensibile. În sensul pct. 12 din Metodologie, o funcție este considerată ca fiind sensibilă dacă prezintă riscuri semnificative de apariție a manifestărilor de corupție, inclusiv funcții:

- cu competențe exclusive sau speciale;
- exercitate de agenții publici care, în virtutea atribuțiilor ce le revin, sunt în relație directă cu agenți publici care dețin funcții sensibile, cetățenii, politicienii sau terțe persoane juridice;
- exercitate de agenți publici cu acces la resursele financiare, materiale și informaționale ale entității publice;
- cu competențe decizionale, de control și sancționare.

Iar în ceea ce privește climatul de integritate instituțională, acesta nu este asigurat dacă nu sunt aplicate măsurile prescrise de art. 10 din Legea nr. 82/2017, și anume:

- angajarea și promovarea agenților publici în bază de merit și de integritate profesională;
- respectarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor în ierarhie și al limitărilor de publicitate;
- respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
- respectarea regimului juridic al conflictelor de interese;
- neadmiterea favoritismului;
- respectarea regimului juridic al cadourilor;
- neadmiterea, denunțarea și tratarea influențelor necorespunzătoare;
- neadmiterea, denunțarea manifestărilor de corupție și protecția avertizorilor de integritate;
- intoleranța față de incidentele de integritate;
- asigurarea transparenței în procesul decizional;
- asigurarea accesului la informații de interes public;
- gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile;
- respectarea normelor de etică și deontologie;
- respectarea regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și cu migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuf্লাج).

Evident, în procesul de selectare a categoriilor de persoane, ale căror declarații urmează a fi verificate, sunt esențiale câteva surse:

- rapoartele de activitate și notele analitice ale entităților publice, în special ale autorităților anticorupție;
- rapoartele de audit extern/intern, de inspecție financiară, alte rapoarte de control;
- cercetările, studiile, rapoartele de monitorizare și evaluare ale organizațiilor societății civile;³
- rapoartele de evaluare ale organismelor internaționale.

În procesul de selectare a categoriilor de persoane, ale căror declarații urmează a fi verificate, trebuie de avut în vedere că o parte din acestea sunt stabilite expres de art. 27 alin. (3) din Legea nr. 132/2016. Potrivit normelor citate, cel puțin 30% din declarațiile verificate în decursul unui an calendaristic trebuie să vizeze:

- Președintele Republicii;
- deputați;
- miniștri;

³ Cu titlu de exemplu, a se vedea: Transparency International – Moldova, Monitorizarea politicilor anticorupție în autoritățile publice centrale, Chișinău, 2020, <http://www.transparency.md/wp-content/uploads/2020/10/Raport-monitorizare-generalizat-1.pdf>

- secretari de stat;
- judecători;
- procurori;
- conducători ai instituțiilor/autorităților publice autonome.

La fel, este de menționat că selectarea ar trebui să fie efectuată nu numai din perspectiva evaluărilor finalizate, dar și din perspectiva evaluărilor preconizate. Cu titlu de exemplu, în anul 2022, ar trebui verificate declarațiile categoriilor de persoane, integritatea cărora va servi drept obiect de evaluare în cadrul rundeii a V-a de evaluare în cadrul Grupului de State contra Corupției (GRECO), acestea fiind demnitarii la nivel central (executivul și organele de drept).

Totuși, în acest exercițiu, nu trebuie să fie ignorate declarațiile aleșilor locali. Aleșii locali reprezintă una din cele mai numeroase categorii de subiecți ai declarării averii și intereselor personale. Funcțiile de aleși locali sunt funcții sensibile, corespunzând tuturor criteriilor care ar justifica verificarea declarațiilor, și anume criteriilor:

- activităților vulnerabile;
- statistic;
- contactului cu populația;
- neasigurării climatului de integritate instituțională.

Este de remarcat că ponderea aleșilor locali (președinți de raioane, primari, consilieri) din totalul persoanelor în privința cărora ANI constată încălcări este mare.

Tabelul nr. 3: Numărul aleșilor locali în privința cărora s-au constatat încălcări de către ANI

	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021
Subiecți vizați	94	210	216
Aleși locali	39	105	107
Ponderea aleșilor locali	41,49%	50%	49,54%

Sursa: Elaborat de autor în baza rapoartelor anuale de activitate ale ANI - <https://ani.md/ro/node/147>

Chiar dacă buna parte a constatărilor țin de regimul conflictelor de interese, declarațiile acestora trebuie să rămână în vizorul ANI.

Concluzii și recomandări

Cadrul normativ național face distincția între verificarea declarațiilor de avere și interese personale și controlul propriu zis al averii și intereselor personale. Procesul de verificare a declarațiilor este reglementat de prevederile art. 27 din Legea nr. 132/2016. Normele Legii nr. 132/2016 și ale Legii nr. 133/2016, în ceea ce privește diferența substanțială, sunt confuze și necesită ar fi uniformizate. În acest sens este important să se

respecte exigențele tehnicii legislative. Diferența substanțială nu poate fi constatată din perspectiva venit și cheltuieli versus avere, ci din perspectiva venit versus cheltuieli, inclusiv cele suportate pentru dobândirea și mentenanța averii. La fel, ar fi important de specificat care quantum al salariului mediu lunar pe economie se are în vedere, acesta putând fi – cel prognozat pentru anul dobândirii averii.

Ponderea declarațiilor verificate din totalul declarațiilor depuse este modestă. Capacitățile ANI în verificarea declarațiilor rămân încă a fi limitate. Pe lângă suplینirea tuturor funcțiilor vacante de inspectori, o soluție ar fi activarea, în cadrul Sistemului Informațional Automatizat (SIA) „e-Integritate”, a unor „stegulețe roșii” relevante.

Este de remarcat întârzierea cu care CI a aprobat criteriile de selectare a declarațiilor care urmează a fi supuse verificării – la mai mult de trei luni de la termenul de depunere a declarațiilor anuale – 31 martie 2022. În acest sens, CI ar trebui să dea dovadă de mai multă eficiență. Totodată, în acest exercițiu, ar trebui de utilizat acele concepte care sunt utilizate în evaluarea instituțională și se regăsesc în Legea nr. 82/2017, Legea nr. 325/2013, Metodologia CNA. Ar fi bine de revăzut conținutul prevederilor din art. 27 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, cadrul normativ anticorupție nedefinind noțiunea de „factori de corupție” și operând cu noțiunile de „riscuri de corupție” și „factori de risc”.

În verificarea declarațiilor, atenție sporită trebuie să fie acordată persoanelor care dețin funcții sensibile, aleșii locali regăsindu-se între acestea. Selectarea categoriilor de persoane, ale căror declarații urmează a fi selectate, ar trebuie să fie efectuată nu numai din perspectiva evaluărilor internaționale finalizate, dar și din perspectiva celor preconizate.

Str. „31-August 1989”,
nr.98, of. 205, Chișinău,
MD-2004, Rep. Moldova

Tel: +373 203 484
office@transparency.md
www.transparency.md